

פרוטוקול מס' 5

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ב', ה' בשבט תש"ל - 12.1.70, שעה 11.00

נכחו:

חברי הוועדה:

י.ש. בן-מאיר - היו"ר
ס.אביזוהר
ש.ז. אנדסוב
א.אנקוריון
ד.ארזי
ס.ביבי
ס.בן-פורת
ג.האוזנר
ב.הלוי
א.עופר
ש.פרידמן
ח.י.צדוק
י.קורן

מוזמנים:

ס.שמגר - היועץ המשפטי לממשלה
א.ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
ס.ארונובסקי - משרד המשפטים
ס.שלגי -
ש.ורהפטיג -

מזכירת הוועדה:

ד.מלחי

רשמה:

ח.ביתן

סדר היום:

- (א) חוק לתיקון דיני העונשין (עבירות סדמה, סחיטה ועושה) (תיקון), תשכ"ט - 1969.
- (ב) חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (השטחים המוחזקים על-ידי צבא-הגנה לישראל - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תש"ל - 1969.
- (ג) חוק לתיקון דיני העונשין (שכר עבירה), תשכ"ט - 1969.
- (ד) קביעת ועדת משנה לחוקי יסוד.
- (ה) קביעת ועדות משנה לנוסח חדש ולנוסח משולב.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

(א) חוק לתיקון דיני העונשין (עבירות מרמה, סחיטה ועושק)

סעיף 1

היו"ר י.ש. בן-מאיר: לגבי סעיף 1 אמר חבר-הכנסת האוזנר במליאה (1) המלים "נמנע מלרשום בו פרט שהיה עליו לרשמו" - כלליות ביותר. (2) הגדרת "מסמך" בחוק גופו - רחבה מדי, ויש להגדיר כאן באופן מדויק לאלו מסמכים מתכוונים. (3) לא ברור עד סתי נחשב מייסד התאגיד ל"מייסד". מוטב להגדיר במדויק.

חבר-הכנסת נחושטן אמר לגבי סעיף זה:

(1) אין הגדרה מה זה "תאגיד". (2) מדוע לא יחולו הוראות אלה לא רק על תאגיד אלא גם על אנשים פרטיים העלולים לרשות את הציבור. (3) הגדרת "מסמך" הנמצאת בחוק רחבה מדי. (4) העונש על רישום כוזב - חמור מדי, ויש להטילו לא סתם על פרט כוזב אלא על פרט חשוב. (5) "היה עליו לרשמו" - דרושה הגדרה מדויקת (האם היה עליו לרשמו על-פי חוק, על-פי הוראת מישהו, על-פי ההגיון?).

מ. שמגר:

לחוק זה יש הכתורה מסויימת. כשהותקן חוק התיקון ב-1963 הוא ביטל את סעיפי החוק הפלילי מ-1936 אשר קדמו לו, אך האידועים של השנים האחרונות בתחום התאגידים, הבנקים וכיוצא באלה, כפי שפורסמו בעתונות, הביאו אותנו למסקנה כי ייתכן שביטולים מסויימים בחוק הפלילי היו גורפים מדי, והסעיפים בדבר מרמה ועושק, בעיקר 2 ו-5, אינם מכסים תופעות מסויימות של רישומים כוזבים הנעשים במסמכי חברה, שיש בהם כוין לפגוע בציבור באופן חמור ביותר. חלל זה אנחנו רצינו למלא.

המוצע בסעיף 9א הוא תוספת של איסורים שאין

להם הסדר בחוק הקיים. כתוב כאן "מייסד, מנהל, חבר או פקיד של תאגיד הרושם, או גורם לרישום". טענו נגד השימוש במונח "מסמך". מונח זה מוגדר בחוק הקיים מתשכ"ג האומר: "מסמך" - תעודה שבכתב וכל אמצעי אחר, בין בכתב ובין בצורה אחרת, העשוי לשמש ראיה". כלומר, יש סרטים מגנטיים, כרטיסי אי.בי.אם. וכיוצא באלה, שמעמדם כמעמד כתב. אם כן, לגבי הטענה שהגדרת "מסמך" רחבה מדי אני משיב שהגדרה זו נועדה לא עבור הסעיף הנדון כי אם עבור החוק כולו, כי אכן האפשרות של רישום כוזב יכולה להתיחס לכל כתב ערוך בצורה כלשהי, בין מודפס ומשוכפל, בין בכתב יד ובין בניקוב. רישום כוזב בכתב עשוי לשמש בסיס למרמה, אשר תגרום נזק לאנשים המושפעים מפעולותיו של תאגיד, לרבות תאגיד בייסוד. זה משקף את השימוש המקובל של המונח "מסמך" בהגדרתו המשפטית, ואיני סבור שמבחינה מעשית צריך לרצות לצמצם דבר זה. צריך שיהיה רצון לכסות כל האפשרויות שבאמצעותן עלולה להיגרם עבירה. איני יודע מדוע הגדרה זו רחבה מדי או סתמית מדי וגם איני רואה הצעה טובה יותר.

המונח "תאגיד" הוא מונח כללי והוא כולל

שותפויות, אגודה עותופנית.

איפה יש הגדרה של "תאגיד"?

א. אנטוניו:

אם איני טועה, גם בפקודת הפרשנות מדובר על גוף מאוגד.

מ. שמגר:

הענין של "מייסד" שאוב, כמונח, מפקודת החברות. אדם נחשב למייסד בהתאם לכללים של דיני החברות.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: יש שני סוגי מייסדים. יש מייסד מבחינה פורמלית היכול להפסיק למחדת להיות מייסד, ויש גם מייסד שלפי התזכיר והתקנות יש לו זכויות מיוחדות.

לדעתי, נקודה זו אינה רלבנטית, כי כאן מדובר על כך שהוא עושה פעולה מסויימת.

מ. שמגר:

מ. ביבי: מה תחום ההגדרה של "פקיד"? אני טציג שאלה
זו כי כיום יש מצבים בהם יכול מנהל להורות
לעובד אי.בי.אם., למשל, או לאחראי לעשות רישום. כלומר, מדובר בעובד
שהוא מבחינת שכנאי, ולא פקיד במובן זה שחלה עליו חובת רישום כפי
שמקובל כיום.

מ. שמגר: אתה מתכוון לכך שהפקיד המבצע את הרישום
הוא פקיד של תאגיד אחר?

מ. ביבי: יכול להיות גם דבר כזה. ברצוני לדעת אם
אדם כזה העובד כשכנאי ייחשב לצורך החוק
כפקיד, כוונתי היא שלא יהיה מצב בו יוכל האיש לטעון שאינו פקיד ועל
כן אין הסעיף חל עליו.

מ. שלגי: אם אותו אדם גם השיג טובת הנאה, הוא ייתפש
על-ידי סעיפים אחרים של החוק, אך לא
על-ידי סעיף זה.

א. אבקוריון: אני רואה את עיקר העניין במלים "בכוונה
לרמות" ומכיוון שהן כתובות איני דואג כל כך
שאדם חף מפשע יסכול בעקבות נוסח חוק זה. זאת אני אומר מתוך התייחסות
לדברי חבר-הכנסת האוזנר במליאת הכנסת. אשר לסוגח "מייסד", הייתי מבקש
בכל זאת שיהיה ברור למה אנו מתכוונים. אם הכוונה ל- promoter, צריך
לבדוק למה אנו מתרגמים את זה, ל"מייסד" או ל"יוזם". הוא הדין לגבי
"תאגיד". רצוי לבדוק אם מונח זה מופיע בפקודת הפרשנות.

לגבי מעשה העניין פשוט יותר, כי כאשר הוא
נעשה מתוך כוונה לרמות אנו מגדירים אותו כעבירה, אולם באשר למחדל אני
פחות בטוח וגם אני מהסס באשר למלים "אשר היה עליו לרשמו". על-פי מה
היה צריך לרשום אותו פרט? לדעתי, יש להוסיף אחרי מלים אלה - "בהתאם
לתפקידו". נראה לי שהמינימום שצריך לומר הוא כי היה צריך לרשום אותו
פרט בהתאם לתפקידו.

ג. האוזנר: לגבי "מייסד", אני מבין שאין כוונה לתפוש
ברישת הזאת כל אדם, שיש לו קשר כלשהו לתאגיד
ושעשה מעשה מתוך כוונה לרמות, שהרי יש אנשים שונים הקשורים לתאגיד
ויש להם אולי גישה למסמכיו - יש בעלי מניות בתאגיד, חותמי משנה. כפי
שאני מבין, אנו מתכוונים כאן לאותם אנשים העשויים, בתוקף עמדתם בתאגיד,
לעשות פעולות אשר יובו את הציבור. נכון שגם מי שנקרא בלשון פופולרית
"מייסד" יכול לעשות זאת, אך אני מפנה את תשומת לבכם לכך ש"מייסד" אינו
מוגדר. לא זכנר לי שיש במסמך כלשהו הגדרה של "מייסד". אנו נוהגים
לקרוא "מייסד" למי שחותם את התזכיר ותקנות ההתאגדות של החברה, שאז
היא קרויה עדיין "חברה בייסוד", אבל אין לזה משמעות חוקית. יש גם מי
שיכול לראות את מסמך הקמת החברה כמייסד שלה. בחוק פלילי אני נוהג מאור
בשימוש בסונחים, שאין להם הגדרה ברורה ושהם יכולים להיות אנשים שלא
התכוונו להם. אם הכוונה, למשל, למי שנותן הלוואה לעסק על-מנת שיוכל
להייוסד, איני יודע אם צריכים אנו לנסות לרדוף אותו במסגרת סעיף זה,
אף שהמעשה הוא בעצם מעשה פסול. לכן מוטב לכתוב "חותמי תזכיר ותקנות
ההתאגדות", וזה סביר, כי הם יכולים לעשות פעולות כאלה.

היו"ר י.ש. בן-טאיר: אבל יש גם מייסדים, שאף אם אינם חותמים,
מופיע שמם בתזכיר או בתקנון, כי יש להם
זכויות מיוחדות.

ג. האוזנר: אפשר לומר שיש להם מניות יסוד, אך אנחנו
צריכים לדעת במה אנו עוסקים כאן. סתם ליצור
מסגרת של מייסד, שאין לה אחיזה בחוקים אחרים - זה לא נראה לי. צריך
לדעת מי צריך להילכד כאן בעבירה.

למלים "או נמנע מלרשום בו פרט אשר היה עליו
לרשמו". היה עליו לרשמו מכוח מה? יש לבדוק, למשל, חוק ניירות ערך המטיל
חובה לרשום כל הפרטים על החברה הפונה לציבור, שיש להם השלכה על השתקפות
נכונה של מצב העסקים. יש גם חובות מסוימות, המוטלות לפי חוק החברות,
שצריך לרשום נכון את הכתובות וכו' ולמסור את ההודעות שהחוק מחייב למסור.

ג. האוזבר:

יש חובות מקצועיות של דואי-חשבון, המדאיגות אותי הרבה יותר לאחרונה, שאינן מופיעות כאן, כי הסעיף אינו בא להשיב על מעשי עבירה של דואי-חשבון, אך הן מוטלות מטעם כללי האתיקה החשבונאית והעקרונות של חשבונאות נכונה. לו היה כתוב בסעיף "מוטל עליו מכוח החוק", היה ברור אילו חובות אדם מפר, אך אם כתוב "היה עליו לרשמו", יכול להתעורר ויכוח.

ס. ביבי: גם אם היה עליו לרשום את הפרט לפי הוראות פנימיות של המשרד, זה נכלל במסגרת תפקידו.

ג. האוזבר: אם כן, אפשר לכתוב "היה עליו לרשמו מכוח חוק או מכוח הוראה כדין שקיבל בתאגיד".

ס. ביבי: הנוסח "או מכוח הוראה כדין שקיבל בתאגיד" בכל זאת מצמצם.

ג. האוזבר: הבה נראה למה אנו מתכוונים למעשה. לדעתי, אנו מתכוונים בראש ובראשונה לאותן העלמות במאזנים ובחשבונות רווח והפסד, שבאמצעותן אפשר לרמות את הבריות או לא להראות להן נכונה את עסקי התאגיד. בעקבות זאת אנשים עלולים להלוות כסף לתאגיד או לרכוש אגרות חוב שלו ובסופו של דבר הם שמים כספם על קרן הצבי. אם החוק אינו יוצר חובות גילוי, איני רוצה שמישהו יבוא לבית המשפט ויאמר כי על פקיד היתה מוטלת חובה פלונית, כי מכוח מה היא מוטלת עליו? איני רוצה שהעניין יעמוד למבחן רק בבית המשפט וששם תישאל השאלה מכוח מה היה על הפקיד לבצע את הדישום. כמחוקקים איננו צריכים ליצור מצבים מפוקפקים מבחינה זו. במידה שהדבר נוגע לעניינים שחוק ניירות ערך מחייב, הרי יודעים אנו פחות או יותר מה צריך לגלות. אם מדובר בדברים שאינם נתפסים על-ידי חוק זה, נכתוב "מכוח החוק או מכוח מנהג מקובל בעסק", אך כאשר מדברים על משהו בצורה כוללת, בלי להגדיר את החובה, שמטעמה צריך היה לגלות פרט מסויים, הרי גם במקרה בו היתה השמטה מתוך כוונה לרמות איני מושב שהמעשה בר עונשין.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: מדובר בסעיף על אדם שעשה פעולה בכוונה לרמות, או על מחדל של אדם בכוונה לרמות, וחובת ההרכחה היא על התביעה, על המדינה, במשפט פלילי. למעשה צריך להוכיח מעל לכל ספק שלושה דברים: א) שהאדם רשם רישום כוזב; ב) שפעולה זו נעשתה בכוונה לרמות; ג) שהתוצאה של פעולה זו היתה רמאות. להוכיח שהרמאות שהיתה הלכה למעשה לא היתה תוצאה שנתקבלה באקראי, כי אם דבר שאליו התכוון האיש מלכתחילה - זה עניין לא כל כך קל, ועל כל זה אנו מדברים עכשיו על כל מיני סייגים. חבר-הכנסת האוזבר שואל למה דוצים אנו להגיע כאן. אנו דוצים להגיע לכך שאנשים לא יתכוונו לרמות.

ג. האוזבר: אשתמש בדוגמה שהבאתי במליאת הכנסת. לפי החוק חייב כל מעביד לתת הודעה לעירייה על מספר העובדים אצלו כדי שהעירייה תדע מה שיעור מס העסקים שעליו לשלם, ומס העסקים נע לפי מספר המועסקים. נניח שבמקום להודיע שיש לו עשרה עובדים מודיע המעביד שיש לו שמונה, ונתמלאו בו כל הדברים שבמנו.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: גם כוונה לרמות?

ג. האוזבר: כן. יש כיום סעיפים המכסים עבירה זו, ולפי סעיפים אלה יכול האיש לקבל קנס. האם מתכוונים אנו שהוא אמנם יישפט לפי סעיף חמור זה של חמש שנים מאסר שמטרתו לגמרי אחרת?

היו"ר י.ש. בן-מאיר: אשתמש באותה דוגמה אלא שאדבר על משהו חמור יותר. נניח שלמעביד יש 500 עובדים והוא מודיע שיש לו 10 ועל-ידי כך הוא רוצה לרמות את העירייה ב-1,000 לירות. במקרה שאדם רוצה לרמות את הזולת ולשלול ממנו סכום של 1,000 לירות על-ידי הודעה כוזבת, חל עליו החוק הפלילי, אך במקרה שהוא רוצה לשלול אותו סכום מהעירייה, זה לא חמור? חבר-הכנסת האוזבר דיבר על מאזנים, ואני רוצה לדבר על פרוטוקולים. אני זוכר מקרה של אגודה עותומנית, שהיה לה רכוש מסויים ושהיושב ראש והמזכיר שלה כתבו בפרוטוקול כי התקיימה ישיבה עם קוורום, בה נתקבלה החלטה להעביר את הנכס. למעשה לא היה קוורום

היו"ר י.ש. בן-סאיר:

ולא בתקבלה החלטה, אך היושב ראש והמזכיר חתמו על פרוטוקול זה, העבירו אותו למסוניה על המחוז והעבירו את הנכס. זה נעשה בכוונה לרמות. זה יכול לקרות במקרים רבים, ואם לתת לוגמה למחדל, הרי אפשר שיכתבו כי בתאריך מסויים התקבלה החלטה ולא יכתבו שלא היה קוורום. אלה דברים היכולים להיות רציניים ביותר. כאשר מדברים אנו בחוק על עונש חמור של חמש שנות מאסר כולנו יודעים מה פירוש הדבר. אתה בעצמך, חבר-הכנסת האוזנר יודע מתי נותנים בתי המשפט את העונש המקסימלי. הם יכולים להטיל קנס למעשה ורק במקרים החמורים ביותר ישקלו אם להטיל על אדם חמש שנות מאסר.

ג. האוזנר: איני רוצה ללכוד כאן את המקרים שאיננו מתכוונים אליהם.

היו"ר י.ש. בן-סאיר: לדעתי, אין להבדיל בין רמאות לבין כוונה לרמות. נאמר במשפט העברי "כאשר זמם" ולא "כאשר עשה", ואלה הזוממים עונשם אף יותר חמור משל אלה שעשו את המעשה. אני רואה הגיון רב בכך שמדברים על מי שזמם לעשות את המעשה, כי מה שחשוב כאן הוא הכוונה, וזה שהאדם הצליח או לא הצליח בזממו - זה אינו משנה דבר, כי את העבירה הוא עבר בשעה שניסה לעשות את המעשה.

ג. האוזנר: אבל זה רק לגבי תאגיד, ולא לגבי פרטים.

היו"ר י.ש. בן-סאיר: על כן אני חושב שאנו צריכים ללכת בשביל הרחב. מאידך גיסא אני מבקש שהיועץ המשפטי לממשלה יאמר לנו היכן מופיעה ההגדרה של "תאגיד".

היו"ר י.ש. בן-סאיר: אני מסכים עם חבר-הכנסת האוזנר לגבי המלים "אשר היה עליו לרשמו" ואני מציע להוסיף "בתוקף תפקידו". זה יכלול רישום לפי החוק, לפי תקנות פנימיות או לפי נוהל.

י. קורן: נדמה לי שאנו מחמירים במקצת בפרשנות.

תחילה הערה לדברי חבר-הכנסת האוזנר. האם בא תיקון זה מתוך רצון להחמיר או מתוך רצון לסתום פרצה? הבינותי שאנו בשלב של התפתחות תאגידים מסחריים, וישבן אפשרויות רבות לרמאות. הלא תיקון זה בא בעצם כתוצאה ממצאות מסויימת, ולכן איני מציע ללכת בדרך של יצירת דברים מעורפלים. אם מבהל תאגיד יעשה מעשה או יימנע מלעשות מעשה ובכך הוא עלול להכשיל אנשים, איני רוצה להיות טוב אתו ולא הייתי רוצה שהביטוי "מה שהוטל עליו", אם לזה מתכוונים, יהיה מכשול של השהיית הביטוי. ברצוני לתת לשופט יתר חופש בטיפול, כי איני יודע אם אנחנו חייבים להגדיר את כל הפרטים בחוק הסובסטנציאלי. אם אני נתקל במנהל המבצע מעשה מתוך כוונה לרמות, אני רוצה לתפוש אותו ברשת זו. למעשה אפשר להיות בכל הצעת חוק זו גם עורך-דין של המעשה, אך איני מציע לעשות זאת. יש לזכור שהחוק הקודם לא תבע תשלום בעד כוונה, ואני חושב שהמחד א הכוונה קובעים. אם אנו יוצאים מתוך הנחה שזו מגמת המחוקק, הנוסח שלפנינו טוב, ואני חושב שזה יהיה אזהרה. מכל מקום נראה לי שהימנעות מלראות מה כוונתו של תיקון זה - אינה משרתת את העניין לגופו.

ח. צרוק: אומר איך אני הייתי רואה את התחום הלגיטימי של סעיף זה. איני רוצה שמעשה מסויים לא ייחשב לעבירה כאשר הוא געשה על-ידי פרט, והוא כן ייחשב לעבירה כאשר הוא נעשה על-ידי מנהל. כוונתי היא לא ליצור מצב משפטי, לפיו מעביד פרטי המגיש הודעה כוזבת יישפט לפי סעיף מסויים בחוק אחד, שהוא סעיף קל יותר, ואילו כשאותה הודעה מוגשת על-ידי מנהל בשם תאגיד, זה יותר חמור, והמנהל יהיה צפוי לעונש חמור יותר. יש לי הרושם - ועל כך הייתי רוצה לקבל הסבר - שהסעיף שלפנינו מטיל במקרים כאלה על מנהלים של תאגידים אחריות פלילית, שלא היתה מוטלת עליהם לו היו עושים את הדבר כאנשים פרטיים.

מ. שמגר: זאת בדיוק הכוונה.

ח. צדוק: אני רואה תחום לגיטימי להטלת אחריות על מייסדים, מנהלים, פקידים וכו' כשמדובר באותו תחום שהייתי קורא לו "corporate documents". כלומר, אין זה סתם מסמך שפרט ותאגיד יכולים להגיש אותו שאין בו מן התכונה המיוחדת של מסמך תאגידי. אחריות זו צריכה לחול - ואני בעד זה שתהיה קיימת - כשמדובר בדוקומנטים שהם במהותו של תאגיד, כגון תזכיר ותקנות, החלטות ודינים-וחשבוניות, המוגשים לפי דיני החברות או לפי חוקים אחרים, המחייבים חברה באשר היא חברה ותאגיד באשר הוא תאגיד. ליצור מצב שבמסמך סתם, שאין לו אופי תאגידי, יהיה מנהל חייב באחריות כבדה יותר מאשר אדם העושה את הדבר כפרט - זה נראה לי בלתי מוצדק.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: אבל כתוב "במסמך של התאגיד".

ח. צדוק: אם יאמרו לי שהכוונה היא אמנם לתחומים שניסיתי לתחום, והשאלה היא רק שאלה של ניסוח, ייתכן שנוסח זה מתאים. אולם הרגשתי היא שהנוסח "של התאגיד" אין בו מן התכונה הזאת של מסמך תאגידי שרציתי לציין אותה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: אולי היית מעדיף שנמחק את הא' הידיעה ונכתוב "של תאגיד"?

ח. צדוק: ייתכן שזה טוב.

ס. שמגר: המגמה המונחת ביסודו של סעיף זה היא להטיל על אנשים מן הקטגוריות המוגדרות בסעיף 9א' אחריות רבה יותר מזו, שהיתה סוטלת על אדם לו היה רושם וישומים אלה במסמכיו הפרטיים. כלומר, עקב מעמדו זה יש להטיל על אנשים אלה אחריות כבדה יותר, כי אין לציבור פיקוח עליהם אלא על-ידי החמרה זו. המציאות הישראלית מוכיחה גם שהחלק הגדול ביותר במאזן הכספי נמצא בתחומים אלה. בתאגיד - והביטוי המנדטורי היה "התאגדות" - יש לאדם מהקטגוריות הנזכרות אמצעי השפעה כה רבים שחייבים להטיל עליו את המורא של המגקציה החמורה. לכן לא התייחסנו לכולי עלמא, אלא לסוג מסויים של אנשים.

הועלתה כאן השאלה מי מייסד, ונראה לי שהיושב ראש צדק באומרו שהתביעה חייבת להוכיח שלושה דברים. היא חייבת להוכיח שהאדם שייך לאחד הסוגים המנויים כאן, כלומר, אין הנחה שאותו אדם שייך לכאן, אלא התביעה חייבת להוכיח עובדתית שהוא נושא עליו את האינטלה של מייסד. הוא ייכנס לקטגוריה זו בגלל שהוא שלט בכספים שיש להם נגיעה לציבור רחב, ולציבור זה אין פיקוח אחר על מעשיו.

ג. האוזנר: כיצד תוכיח התביעה את הדבר?

ס. שמגר: נכנס לתחום זה אדם שהוא מייסד הלכה למעשה.

ג. האוזנר: נניח שבנק מסמן.

ס. שמגר: הייתי מבין את הספקות הללו, לו היינו יוצרים כאן איזו עבירה אבסולוטית ואומרים שמייסד אחראי לרישום כוזב הכלול בתוך מסמך. במקרה כזה אפשר היה להקשות מדוע הוא אחראי לזה שמישהו רשם רישום כוזב. אבל כאן מדובר על מה שהמייסד עשה. הוא עשה פעולה מסוימת שהיא רישום כוזב, וזאת מתוך כוונה, ששוב צריכים להוכיח אותה, לרמות. במקרים אלה אני חושב שהמדיניות צריכה להיות להקיף את כל אלה היכולים להיכנס לקטגוריה זו מבחינה עובדתית, ולא להתחיל לעטוף בצו הפורמלי. מה שמעניין את הציבור הוא אם הלכה למעשה היה אותו אדם מנהל, ועל כן אין לחפש הגדרה שתצמצם קטגוריה זו.

"תאגיד" הוא מאותם מונחים שאינם מוגדרים. בחוק השליחות מדובר על תאגיד וכן בחוק איסור לשון הרע בלי להגדיר מונח זה. כלומר, זה מונח כדוגמת "התאגדות", שהשתמשו בה בחוק הפלילי, הבא לשקף את כל הגופים המאורגנים לסוגיהם.

ג. האוזנר: האם אין הגדרה בפקודת הפרשנות?

מ. שמגר: בפקודת הפרשנות אין הגדרה. זו מטבע לשונית שהתחילו להשתמש בה ללא הגדרה.

ח. צדוק: יש לי ספק אם שותפות היא תאגיד.

א. ידין: אם כן, בית המשפט יחליט.

מ. שמגר: אני מציע לא להגדיר את המונח "תאגיד" כאן, כי אם לא הגדרנו אותו בחוקים מסויימים, לא נפתור בכך שום דבר. ייתכן שנטפל בענין כשבנסח פעם מחדש את פקודת הפרשנות.

לגבי הקטע "פרט אשר היה עליו לרשמו" בשאלה השאלה מכוח מה, מכוח דיין, הוראה, תפקיד? שוב, זה לדעתי ענין של ראיות. אם נכתוב "מכוח תפקידו", איך אפשר יהיה להוכיח זאת? אם זה גוף מסודר שיש בו הגדרת תפקידים, אפשר יהיה להוכיח את הדבר, אך אם זה גוף לא מסודר, ממילא אפשר להוכיח שהרישום הוא מכוח תפקידו של האיש רק על-ידי שקוראים למנהל ושומעים מפיו שהוא אמנם אמר לו לעשות את הרישום. התביעה תצטרך להוכיח שהתפקיד נמנע מלרשום ושהוא עשה זאת מתוך כוונה לרמות.

ג. האוזנר: שאלתי אינה מכוונת לחלוקת התפקידים הפנימיים בתאגיד, אלא אם בכלל היה על התאגיד לרשום פרט מסויים.

מ. שמגר: אנו מטילים כאן מעמסה של עבירה פלילית על המנהל, אך אם הוא יאמר שהוא פועל בעזרת מנגנון מסויים ושהוא עשה כל אשר ביכולתו כדי שהכל יתנהל כראוי, אלא שהתפקיד לא עשה את הרישום למרות שידע שעליו לעשות זאת - כלום נוציא את התפקיד מקטגוריה זו? לו הדין שלנו היה מפורט כל כך שהיה כולל את כל הנושאים של חובות תאגידים, אפשר היה לכתוב "אשר היה עליו לרשמו כדין", אבל הדין אינו נותן ביטוי לכל החיים המשגשים של התאגידים.

ב. הלוי: אני חושב שצריך לדבר גם על מעשה וגם על מחדל. לפעמים יכולים לזייף פרטים גם על-ידי השמטה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: זה כתוב.

ג. האוזנר: בדבריו אמר היועץ המשפטי לממשלה שהתפקיד היה צריך לגלות את הפרט בו מדובר. נניח שמנהל היה פושט רגל. האם היה צריך לגלות זאת בהודעה לרושם החברות? במקרה כזה יתעורר ויכוח אם דבר כזה מן הדין לגלותו, או שאינו מן הדברים שסן הדין לגלותם.

מ. שמגר: נניח שהיינו מנסחים את החלק השני כמו החלק הראשון וכותבים "נמנע מלרשום פרט מתוך כוונה לרמות". זה היה נראה סביר. האם החטא בניסוח הוא בכך שהוספנו כי לא מדובר בסתם פרט אלא בפרט שהיה עליו לרשמו?

ג. האוזנר: זה לא היה סביר לו היינו כותבים כך.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: אם התפקיד לא רשם פרט לא מתוך שלא היה צריך לעשות זאת אלא מתוך כוונה לרמות, הרי זה מחדל בכוונה לרמות. כאן טרחיקים לכת ומשילים עומס הוכחה נוסף על התביעה. היא צריכה להוכיח לא רק מחדל זה שבא בעקבות כוונה לרמות, כי אם גם שלכתחילה היתה עליו חובה לרשום את הפרט.

ג. האוזנר: לא כתוב בסעיף שהיתה עליו חובה, אלא "היה עליו", ו"צריך" אינו "חייב".

ב. הלוי: לחבר-הכנסת האוזנר - אם דושמים הכנסה ולא דושמים הוצאה, וכל זאת מתוך כוונה לרמות, ודאי שכוונתנו היא להוקיע או להעניש. אם כן, איך אפשר לבסח זאת אחרת?

א. אנטוריון: אולי נכתוב "אשר חייב היה לרשמו", ואז זה יכול להיות על-פי דיין או על-פי הוראה.

ס. שמגר: אני מבכר את הנוסח שלפנינו, כי אם ייכתב "חייב" עלולים בתי המשפט לא לכלול במסגרת זו אמירה של מנהל לעשות משהו, ולמה לצמצם זאת?

היו"ר י.ש. בן-סאיר: אנו עובדים לשלב של הצעות קונקרטיות.

א. אנטוריון: אני עומד על הצעתי הקודמת לכתוב "אשר היה עליו לרשמו מכוח תפקידו".

ג. האוזנר: הצעתי היא - "אשר חייב היה לרשמו כדין".

ח. צדוק: אולי אפשר לכלול ברישה את האלטנט של הרישום ולכתוב (איני מדייק בניסוח. בדגע זה אני רק אומר מה תוכן הצעתי): מייסד, מנהל, חבר או פקיד של תאגיד אשר בתחום תפקידו רשם, גורם לרישום... או נמנע מרישום.

תיקון שני שאני מציע הוא כי הביטוי "מסמך של התאגיד" יצביע על כך שזה מסמך תאגידי.

ס. שמגר: אני חושב שאנחנו זו אינה בח ביצוע במסגרת תאגיד, כי כל המסמכים שעליהם חולש המנהל או החבר הם של תאגיד. הכוונה למשהו כולל ולא דווקא למשהו קרקטריסטי.

ג. האוזנר: בניח שאנשים הרוצים להקים מפעל כותבים שהם ישקיעו את רוב ההשקעה במסכע חוץ, בצנוד שבלבם הם יודעים שבסופו של דבר ישקיעו את רוב ההשקעה במסבע מקומי. האם רוצים שאדם יילך לפי זה למשפט?

ח. צדוק: במה שונה המקרה של פרט העומד להקים מפעל לא בצורה של תאגיד מהמקרה של מייסד תאגיד?

ס. שמגר: אם המעשה או המחדל נעשה כדי להשיג דבר, זה מכוסה.

ג. האוזנר: בדוגמה שהבאתי זה נעשה כדי להשיג את האישור.

היו"ר י.ש. בן-סאיר: נראה לי שאם ייכתב "במסמך של תאגיד" במקום "במסמך של התאגיד" נפתור את הבעיה שעורר חבר-הכנסת ביבי וגם נפתור בחלק גדול את מה שעורר חבר-הכנסת צדוק.

ח. צדוק: יכול להיות שזה הפתרון. על כל פנים אין לי הצעה טובה יותר.

ה צ ב ע ה

הנחלט: לקבל את הצעת חבר-הכנסת צדוק להוסיף ברישה את המלים "בתחום תפקידו".

זכות הסתייגות: לשר המשפטים.
לחבר-הכנסת י.ש. בן-סאיר.

ג. האוזנר: אני מוכן לקבל את הנוסח "אשר היה עליו לרשמו כדין".

א. אנטוריון: לאחר שקיבלנו הצעתו של חבר-הכנסת צדוק לכתוב "בתחום תפקידו" ברישה אין מקום להוסיף כאן דבר.

ס. שמגר: אני רוצה להפנות תשומת לבכם לכך, שאם מנהל יעשה פעולה ללא כל קשר לתפקידים המוטלים עליו בחברה, הרי לפי הנוסח שהתקבל, אי-אפשר יהיה להאשים אותו. כלומר, בניסוח זה לא כיסייתם את כל מעשי המרמה.

אני מבייש את הצעת לכתוב "שהיה עליו לרשמו כדין" כהצעה אלטרנטיבית למסדה הראשון.

ג. האוזנר:

ה צ ב ה

הוחלט: לדחות את הצעת חבר-הכנסת האוזנר. הסתייגות: לחבר-הכנסת ג. האוזנר.

לדחות את הצעת חבר-הכנסת אנקוריון לכתוב "אשר חייב היה לרשמו".

לדחות את הצעת חבר-הכנסת בן-מאיר לכתוב "במסמך של האגיד" במקום "במסמך של התאגיד". זכות הסתייגות: לחבר-הכנסת י.ש. בן-מאיר.

י. קורן: ברצוני לחזור למה שאמר היועץ המשפטי לממשלה בדבר המלים "בתוקף תפקידו". נמנעתי בהצבעת ההצעה להוסיף מלים אלה וגם לי נראה שאנו סכינים פרצה חדשה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: הוועדה קיבלה בדוב את ההצעה, וזכותך לבקש רויזיה כיוון שנמנעת. בתחילת הישיבה הבאה נצביע את הצעת הרויזיה.

סעיף 2

היו"ר י.ש. בן-מאיר: בקריאה ראשונה הציע חבר-הכנסת האוזנר: "1) להרחיב את ההגדרה: נוטל נכס שלא כדין וגם מי שמעכב נכס של זולתו שלא כדין כדי להניעו... 2) להגדיר "נכס" כדי להבהיר שמדובר בנכסי דלא-ניידי". חבר-הכנסת בחושתן העיר: "חסר האיסור ליטול נכס כדי להניע לעשות מעשה, או להימנע מעשות מעשה שהוא זכאי לעשות".

ס. שמגר: בפקודת החוק הפלילי יש הגדרה של "נכס", והגדרות החוק הפלילי חלות גם כאן.

ס. שלגי: נראה לי שאין מניעה לקבל את הצעת חבר-הכנסת האוזנר להתייחס בסעיף גם למי שמעכב נכס של זולתו שלא כדין. אשר להערת חבר-הכנסת בחושתן, זה למעשה ענין המתייחס לכל החוק.

ס. שמגר: אפשר לכתוב: הנוטל או המעכב נכס של זולתו שלא כדין כדי להניעו לפעולה או למחדל... .

היו"ר י.ש. בן-מאיר: - כדי להניעו לעשות מעשה או לחדול לעשות מעשה.

ח. צדוק: אנו מחוקקים תוספת לחוקים קיימים בנושא של סחיטה, ואני חושב שבתוספת זו צריכים אנו ללכת בעקבות הסעיפים הקיימים. אם היועץ המשפטי לממשלה הגיע למסקנה שכל הסוגיה הזאת של עבירות סחיטה פגומה בחוקים שלנו משום שהיא מכוונת רק למעשי סחיטה שמטרתם מעשה, ולא למעשי סחיטה שמטרתם מחדל - צריך לתקן גם סעיפים 11, 12 ו-12א, אך לא הייתי משפר אגב דיון זה סעיף שהוא שולי בכל מערכת הסעיפים על סחטנות.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: אנחנו יכולים להביע משאלה שהממשלה תשקול תיקון הסעיפים האלה כדי להשוות עשיה לאי-עשיה.

ח. צדוק: אני מציע שנסתפק בכך שייאמר כי השאלה עלתה בוועדה, אך היא מחייבת שיקול נפרד לגבי כל הסעיפים הדנים בסחטנות.

ס. ארנובסקי: אשר להצעת חבר-הכנסת האוזנר לכלול גם מי שמעכב נכס של זולתו, הדי בחוקים רבים הכנסנו זכות עיכבון. נניח שאדם מעכב נכס כדי לקבל את התשלום, אך הצד השני אומר שאינו מוכן לשלם, כי הנכס אינו מתאים למה שהוסכם ביניהם, ויש מחלוקת.

מ. ארנובסקי:

בסופו של דבר מתברר במשפט שהעיכבון היד לא כדין. מקרה זה בו נעשה העיכוב בתום לב אינו דומה למקרה שאדם נוטל את הנכס שלא כדין.

ג. האוזנר:
הענין שולי. חשבתי שאפשר לעבור אותה עבירה לא דק כשנוטלים מלכתחילה שלא כדין אלא גם כשתחילת המעשה היא כדין וסופו לא כדין. אם אדם צריך להחזיר נכס והוא אומר שלא יחזיר אותו אלא אם ישלם לו הצד שכנגד סכום שאולי לא מגיע לו - זאת טחיטה ולכן הצעתי לכלול בסעיף גם מקרה של עיכוב.

היו"ר י.ש. בן-טאיר:
ההבדל גדול כי במקרה האחד לוקח האיש נכס הנמצא ברשות מישוהו אחר ובמקרה השני הנכס נמצא ברשותו.

ח. צדוק: אנו מתקרבים התקרבות מסוכנת למשפט האזרחי.

ג. ארזי: יש להשוות את זה עם מה שכתבנו בחוק המקרקעין.

הנחלט: לאשר את סעיף 2 כמות שהוא.

ב) חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (השטחים המוחזקים על-ידי צבא-הגנה לישראל - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשל" - 1969

מ. שמגר:
בתקנות-שעת-חירום אלה, שאנו הארכנו עד כה מדי שנה, מוזכרים שני דברים עיקריים. ראשית, בקבע שניתן לשיפוט בישראל את האנשים העוברים מישראל לשטחים המוחזקים ועוברים בהם עבירות. זה מעניק סמכות לבתי המשפט בישראל לדון בעבירות הנעברות שם על-ידי אנשים הבאים מישראל. שנית, אפשרית העזרה המשפטית בעניינים אזרחיים, ואני חושב ששר ששר המשפטים עמד על כך שפרטסגו לאחרונה תקנות המאפשרות המצאת מסמכים מבתי המשפט בשטחים לבתי המשפט בישראל ולהיפך וכיצוע פסקי דין. תקנות אלה פועלות היטב ופותרות את הבעיות גם בתחום הפלילי וגם בתחום האזרחי, ואין הצעות לתיקונים.

היו"ר י.ש. בן-טאיר:
לחבר-הכנסת אבנרי יש הסתייגויות, ואנו צריכים להחליט אם אנו מקבלים אותן. אם לא נקבל אותן, נחליט אם לתת לו רשות להביא הסתייגויותיו במליאת הכנסת. הצעתו הראשונה היא להאריך את תקפן של התקנות עד יום 31 ביולי 1970, כלומר להאריך תקפן לששה חודשים בלבד. האם יש תומכים בהצעה זו? אני רואה שאין תמיכה.

הצעתו השנייה היא להוסיף בסוף תקנה 2(א) ובלכד שאותו מעשה או סחלל הינם בני עונשין לפי הדין החל במקום בו ארעו.

מ. שמגר:
קנה-הסמכה בתקנות הקיימות הוא שאדם יכול להיות מובא לדין בישראל, אם המעשה מהווה עבירה בישראל. כלומר, הישראלי כאילו מוביל אתו את החוק הישראלי והוא חייב להתנהג ביהודה ושומרון בהתאם לנורמות בישראל. חבר-הכנסת אבנרי אומר שזה לא מספיק. כלומר, צריך לבדוק בכל מקרה אם המעשה מהווה עבירה גם בישראל וגם שם.

היו"ר י.ש. בן-טאיר:
האם יש תמיכה בהצעה זו? אני מבין שאין תומכים בה. הצעתו השלישית של חבר-הכנסת אבנרי היא להחליף בתקנה 4(א) את הנקודה בפסיק ולהוסיף "ובתנאי שאותו אדם לא הועמד לדין בישראל על אותה עבירה".

מ. שמגר:
מיותר להוסיף זאת, כי בסעיף 2 לחוק סדר הדין הפלילי משנת 1965 נאמר שאין אדם נדון פעמיים על אותו מעשה. זה חל גם על ישראל וגם על השטחים.

היו"ר י.ש. בן-טאיר:
אם כן, אין תמיכה גם בהצעה זו. הצעתו הרביעית היא: "בסעיף 4 פיסקה ב" תהיה לפיסקה ג" ולפניה יבוא: (ב) לא יגזור בית-משפט צבאי באזור עונש חמור מן העונש המסמימלי המוטל על אותה עבירה לפי הדין בישראל".

פ. שמגר: בתקנות שלנו אנו מחוקקים רק בתחום הפעולות המותרות על-פני המשפט הישראלי. הכנסת אינה מחוקקת עבור השטחים, ומה שמציע חבר-הכנסת אבנרי למעשה הוא שהכנסת תקבע מה ההוראות אשר יחולו על בתי המשפט בשטחים.

ב. הלוי: - ההוראות אשר יחולו לקולא.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: אני מבין שאין תמיכה גם בהצעה זו. עכשיו אנו צריכים להחליט אם להרשות לו להסתייג בכנסת. אני מציע לא להרשות לו להביא את הסתייגותו הרביעית מפני שזו בעיה מדינית פוליטית.

ח. צדוק: אני מציע להרשות לו להביא את כל ההסתייגויות.

ב. הלוי: דברי היושב ראש, שיש להבדיל בין הסתייגויות פוליטיות לבין הסתייגויות ענייניות, הם קו מנחה מאוד לדעתי, אך אני חושב שקו מנחה זה פוסל את כל ההסתייגויות של חבר-הכנסת אבנרי. ברור שאין הוא מתכוון לשפר או לתקן את החוק הקיים כי אם רק להיאחז פה ושם כדי להשמיע השגות פוליטיות, שכבר די נדונו בכנסת. הוא רוצה להכניס השגות אלה בדלת האחורית, ולא מתפקידנו לעורר זאת.

ח. צדוק: יש מסורת לנהוג בליברליות לגבי הסתייגויות, והקו המנחה אינו אם ההסתייגות פוליטית אלא אם היא סרדנית. אני מציע לא לסטות ממסורת זו. חבר כנסת שאינו חבר בוועדה ושהסתייגותו לא נועדה להסריו, אלא שיש לה תוכן שאינו מתקבל על דעת חברי הוועדה - זכותו להסתייג.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאפשר לחבר-הכנסת אבנרי להגיש הסתייגויותיו במליאת הכנסת, פרט להסתייגותו הרביעית.

ב) חוק לתיקון דיני העונשין (שכר עבירה), תשכ"ט - 1969

סעיף 1

היו"ר י.ש. בן-מאיר: בקריאה הראשונה הושמעו הערות כלליות על-ידי חברי הכנסת הארזנר ופרדוש (קורא את ההערות). לגבי סעיף 1 מציע חבר-הכנסת פרדוש: "1) במקום "וקיבל דבר בשכר בעו ביצועה" - לכתוב "וקיבל דבר כתמורה; וכן להוסיף: "או שהבטיח לו לקבל". (2) להחיל את ההוראה גם על תמורה שהאיש שנתפס עלול לקבל".

פ. שמגר: סעיף 11א' לחוק הקיים מאפשר להטיל קנס עד פי-שלושה משווי הנזק או מסוגת ההנאה, וכל מה שמבקשים להוסיף כאן הוא, שאם אדם קיבל תשלום עבור מעשה רצח, למשל, או מעשה ריגול, ושאי בית המשפט להטיל עליו קנס, שיחושב לפי אמת המידה של השכר שקיבל עבור ביצוע העבירה.

ח. צדוק: החלק הראשון בהצעת חבר-הכנסת פרדוש לשוני והשני מהותי. החלק השני נראה לי. נניח שהאיש לא קיבל עדיין את השכר או שהוא קיבל חלק. לאחר שהוא נתפס בשאלת השאלה מה קנה-המידה, החלק שקיבל או השכר המוסכם.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: כתוב "וקיבל דבר כשכר", ו"דבר" יכול להיות אפילו חלק מהשכר. חבר-הכנסת פרדוש מדחיק לכת באמרו שאפילו לא קיבל כלום תחול הוראה זו על אותו אדם.

ח. צדוק: אני חושב שכאשר יבואו לפרש את הסעיף כפי שהוא מונח לפנינו, יפרשו שהכוונה לשכר שקיבל ולא לשכר המוכנס. חבר-הכנסת פרדוש מציע להחליף את המבחן של קבלת שכר במבחן של הבטחת שכר, הן לצורך הפעלת הסעיף והן כאמת מידה לקביעת גובה הקנס, וזה נראה לי.

פ. שמגר: האם מבחן זה נראה לך כתוספת למבחן הראשון או כבא במקומו?

ח. צדוק:

- כתוספת למבחן הקבוע בסעיף זה נראה לי.
אפשר לנסח זאת כך: "הורשע אדם בעבירה שבעדה

קיבל או הובטח לו לקבל".

א. עופר:

אולי נכתוב "הוסכם" במקום "הובטח".

ג. ארזי:

יש לי ספק לגבי תוספת זו, כי הרי יש לנו
די סעיפים בחוק המענישים אדם המשדל לעבירה,
ולא על זה מדובר כאן בסעיף, כי אם על מתן השכר.

ח. צדוק:

העבירה היא רצח, למשל, והשכר הוא שכר
העבירה הזאת.

ג. ארזי:

ברור שהשכר הוא הדבר המסני, אם האיש קיבל
שכר, אפשר יהיה להטיל עליו קנס עד פי-שלושה
משווי. נראה לי שהדגש כאן הוא דווקא על העובדה שהאיש קיבל שכר.

א. אנקוריון:

אם הכוונה כאן לעונש נוסף, נראה לי שזה
צריך להיכתב במפורש - "ושאי להטיל עליו,
נוסף לכל עונש אחר שנקבע בחוק".

ש. פרידמן:

שאלתי היא אם "הוסכם" אינו עדיף על "הובטח",
שהרי הבטחה יכולה להיות הרבה יותר חלשה

במהותה מאשר הסכמה.

ב. הלוי:

בדברי ההסבר כתוב "מאחר שמטרת החוק המוצע,
כפי שמסתבר להלן בסעיף 2, היא להשוות דינו
של שכר עבירה לדין מכשירי העבירה גופם לענין תפיסתו וחילוטו, מוצע
להשוות את דינו של השכר לדין כל טובת הנאה שהעברין משיג בביצוע עבירה,
גם לענין תשלום קנס פי שלושה משווי...". החוק הקיים נוגע בכלל דק
לעבירות מסוג, וסעיף קטן (ב) המוצע אומר "הורשע אדם בעבירה, וקיבל
דבר כשכר". בהערתי זו איני מבקש להתאים את הסעיף המוצע לדברי ההסבר,
כי אם דק להצביע שבדברי ההסבר אינם נכונים ושהמטרה עליה הם מדברים
אינה משתקפת בחוק.

אני מסכים עם חבר-הכנסת אנקוריון שיש להוסיף

את המלים "נוסף על כל עונש אחר". כאן חורגים אנו כבר מעבירות מסוג
ועוברים לדיני נפשות ולכן זה צריך להיאמר.

ח. צדוק:

אם ייכתבו מלים אלה בסעיף המוצע ולא יוכנס
תיקון גם בסעיף הקיים, יתעוררו ספיקות

לגבי הסעיף הקיים.

ב. הלוי:

זה ענין של הבהרה וניסוח. בכל אופן בדצוני
להצביע על כך שיש הבדל גדול בין החוק הקיים

לבין החוק המוצע, כי הראשון נוגע לעבירות מסוג והשני לדיני נפשות.

איני מציע להחמיר יותר ממה שמוצע כאן ולאפשר

הטלת קנס עד פי-שלושה משווי השכר שהובטח או שהוסכם עליו. די שנתחם
לשכר שקיבל, כי הסכמים והבטחות אלה פליליים ואסורים בלאו הכי. להטיל
קנסות גבוהים דק לפי כוונות - זה לא נראה לי.

ה צ ב ע ה

הנחלט:

לדחות את הרעיון המובע בהצעת חבר-הכנסת
פרוש להחיל את הסעיף גם על מי שהוסכם כי
יקבל שכר, ולא דק על מי שקיבל שכר בעין.

א. אנקוריון:

אני עומד על הצעת להוסיף את המלים "נוסף
על כל עונש אחר".

ס. שמגר:

יש להבחין בין אופי העבירה שאדם מורשע בה
לבין סוג העונש שאפשר להטיל. העונש שאפשר
להטיל על עבירות אלה נקבע בסעיף גופו. ודק לגבי שיעור הקנס באסעיף

מ. שמגר:

11א' ואומר כי אף אם מדובר בסעיף על 4,000 לירות קנס אפשר להטיל קנס עד פי שלושה מטכום זה, הוא הדין כאן. אם קיבל האיש שכר עבירה, הרי אף-על-פי שהסעיף קובע מאסר עד שלוש שנים או קנס עד 5,000 לירות או שני העונשים כאחד, אפשר להטיל עליו 10 אלפים לירות קנס.

סעיף 2 אושר.

סעיף 3

היו"ר י.ש. בן-מאיר: חבר-הכנסת פרוש מציע לכתוב "ניתן דבר כשכר במקום" "ניתן חפץ כשכר" ובסעיף קטן 3(ג) להוסיף בסוף "לאחר גזר-הדין".

מ. שמגר: השתמשנו כאן ב"חפץ" כי בחוק של מעצר וחטיפושים יש הגדרה.

הוחלט: לאשר את סעיף 3 ללא שינוי.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: יש הצעות לתוספת סעיף. חבר-הכנסת פרידמן מציע להוסיף "כי אם אדם בא לכאורה לבצע עבירה והוכח שמעשיו מכוונים לסכלה - יפסוק לו בית המשפט את שכר העבירה". חבר-הכנסת שלום כהן מציע "לקבוע שהעונש יחול גם על נותן השכר".

ש. פרידמן: לדעתי, יש בתוספת זו גם משמעות של שכנוע של עברין בכוח שבסופו של דבר יהיה לאזרח טוב. כאן מציע אני לתת לו פרט אם הוא ישתתף בסיכול העבירה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: כאן מדובר חבר-הכנסת פרידמן על מקרה שאדם לא עבר את העבירה שעבורה קיבל שכר, אם בא נותן השכר ומגיש נגדו תביעה משפטית, אומר חבר-הכנסת פרידמן שנותן השכר מפסיד את כספו, והכסף נשאר אצל זה שהיה צריך לבצע את העבירה.

מ. שמגר: אם יש הסכם בין שני אנשים שהאחד מהם יבצע/בתורה מטויימת, אך האדם אינו מבצע את העבירה וגם לא מנסה לבצע אותה, כי אז או שלא יואשם, או שיואשם וייצא זכאי. אם בא נותן השכר ודורש את כספו, והוא יכול לדרוש אותו רק באמצעים אזרחיים, בית המשפט לא ישמע לו. כלומר, אין לו סיכוי לקבל את כספו כך שממילא נשאר הכסף אצל האיש שהיה צריך לבצע את העבירה.

ב. הלוי: בכל אופן זה חלק מהחקק הכללי על חוזים, ויש שם סעיפים העוסקים בכך.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: אם אדם מגיש תביעה אזרחית, בית המשפט יכול לא להיענות ולא להזקק לתביעה זו.

ש.ז. אברמוב: הוא חייב לא להיענות.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: זה שאני שואל. האם הוא חייב לא להיענות?

ב. הלוי: לא לפי הצעת החוק החדשה.

מ. ארנובסקי: יש שיקול דעת רחב לבית המשפט. כיום בית המשפט אינו שומע את העניין. אפשר לדון בכך בחוק האזרחי ולא כאן.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: אני מביין שחבר-הכנסת פרידמן מטכים להשאיר עניין זה עד שנדון בחוק דיני חוזים.

ח. צדוק: אני מבקש לחזור לסעיף 3(ב). אם ניתן החפץ מאת הבעלים או על דעתם של הבעלים, ברור שהוא משמש נושא לחילוט; אבל בניח שאדם מוסר לחברו את מכוניתו לטיול של סוף שבוע, וזה אשר קיבל את המכונית ואשר נחשב למחזיק בה כדין מסר אותה למישהו אחר כאמצעי לביצוע עבירה, אני חושב שמכונית זו אין לחלט.

ח. צדוק:

על כל פנים נראה לי שהנענש מזה יהיה לא מי שביצע את העבירה ולא מי שהעמיד את המכונית לרשות מבצע העבירה, אלא בעל המכונית.

ט. שמגר:

ודאי שעלולים להיווצר מצבים דביים, בהם נמסר חפץ על-ידי אדם שיש לו אמנם חזקה חוקית עליו אותה שעה, אך אם יחולט חפץ זה, ייגרם נזק למישהו אחד שאינו קשור לעבירה. אולם לכך יש שתי תרופות: לבית המשפט יש שיקול דעת, ואם הוא לא יתן דעתו על העניין, קיים סעיף 40 לפקודה המאפשר לבעלים לבקש, תוך שנה מיום מתן צו החילוט או תוך מועד נוסף שנקבע באותו צו, את ביטול הצו על-ידי בית המשפט שנתן אותו. ניקח לדוגמה מקרה תיאורטי בו קצין מודיעין מצרי נותן לאדם שכר של 2,000 לירות כדי לבצע מעשה ריגול בישראל, והיו לנו מקרים כאלה. הקצין המצרי אינו הבעלים, אלא ממשלת מצרים, והוא רק מחזיק בכסף כדין. במקרים כאלה מוכחרים לסטוך על שיקול הדעת של בית המשפט.

היו"ר י.ש. בן-סאיר:

אני מציע לחבר-הכנסת צדוק להשאיר את זה לדיסקרציה של בית המשפט, ואם בית המשפט לא יפעל, יוכל האיש לפנות לבית המשפט לפי סעיף 40 לפקודה. חבר-הכנסת צדוק יחשוב בעניין.

ד) קביעת ועדת משנה לחוקי יסוד

היו"ר י.ש. בן-סאיר:

ועדת הכנסת קיבלה החלטה - אך היא לא מחייבת אותנו כלל, ויושב ראש הכנסת ביקש שנראה אותה כהמלצה - שוועדת המשנה לחוקי יסוד תהיה מורכבת מ-15 חברים לפי ההרכב הסיעתי דלהלן: מערך - 7; גח"ל - 3; מפד"ל - 2; אג"י - 1; ע"מ - 1; ל"ע - 1.

ב. הלוי:

מסעם גח"ל יש הצעה להגדיל את ההשתתפות של גח"ל בוועדה ל-4.

היו"ר י.ש. בן-סאיר:

אני מציע, חבר-הכנסת הלוי, שנחכה עד יום ד', ובינתיים תוכל סיעתך לדבר בנדון עם חבר-הכנסת ברעם. אישית, גם ההרכב של 15 חברים נראה לי גדול מדי, ואני חושב שהוועדה צריכה להיות מצומצמת יותר, אך קיים מצב סיעתי כזה שלא איפשר לקבוע מספר חברים קטן יותר. אולם אם גח"ל מציעה להגדיל את השתתפותה ל-4, אנו עלולים להגיע להרכב של 19 חברים, ואז לא יהיה כלל צורך בוועדת משנה אלא ועדת החוקה, חוק ומשפט תצטרך פשוט לקיים ישיבה שלישית בשבוע. אני משאיר את ענין ההרכב ליום ד'.

הצעתי היא שוועדת המשנה לחוקי יסוד תתכנס בימי א' בשעה 17.00 או 18.00.

אשר למיגוי יושב ראש ועדת המשנה לחוקי יסוד, קיבלתי הצעה שחבר-הכנסת הלוי יכהן בתפקיד זה. האם יש הצעות אחרות?

הוחלט: חבר-הכנסת הלוי יכהן כיושב ראש ועדת המשנה לחוקי יסוד.

ה) קביעת ועדות משנה לגנוסח חדש ולנוסח משולב

היו"ר י.ש. בן-סאיר:

קיבלתי מכתב משר המשפטים בו הוא מודיע לנו שמונחות לפנינו ארבע הצעות של נוסח חדש לפקודות: הביטוח בעבודה, ביטוח רכב מנועי (סיכורי צד שלישי), המשטרה, הנסלים. אני מקבל את הצעת היועץ המשפטי לממשלה להקים שתי ועדות מקבילות לענייני נוסח חדש ונוסח משולב. אני מציע שוועדה אחת תשב ביום ב' מ-8.30 או מ-9.00 עד 10.30, והשנייה ביום ג' מ-10.00 עד 12.30 או מ-10.30 עד 13.00. בכל אחת ישתתפו חמישה חברים, ולא נתחשב כלל בייצוג הסיעתי. אם הוועדה מסכימה, ארכיב שתי ועדות אלה בעיקר לפי התנדבות של חברים אשר יתחייבו להשתתף בוועדות, ולא לפי ההרכב הסיעתי.

ח. צדוק:

אני מציע לקבוע שהיושב ראש ירכיב את שתי הוועדות לנוסח חדש ולנוסח משולב.